5942

Sütitaw säde.

C
277.

Ed. Pailleron.

Wanemuise
näitelawa
TARTUS.

124.

Eesti Üliõpilaste Seltsi
raamatukogule

Wanemuise näitelawa poolt

Wanemuise
näitelawa
TARTUS.

Sütitaw säde.

Naljamäng ühes waatuses.
Eduard Pailleron.

Tõlkinud L. Simm.

„Wanemuise" näitelawa.
Juuni kuul 1910.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

76198

Osalised:

Raoul von Geran.
Leontie von Renat.
Antoinette.

[Aed: pah. pool ees majakülg. Tagapool salk puid. Taga park, laud ja aiatoolid.]

1. etendus.

[Proua von Renat istub eespool ja koob. Raoul rohkem tagapool, kõnnib aeglaselt edasi-tagasi ja näib väga mõtetesse vajunud olema.]

Renat [jätab töö seisma ja vaatab Raouli poole]. Ütelge mulle ometi, Raoul — Raoul!

Raoul [seisma jäädes]. Armas tädi!

Renat. Mis te sääl teete? — Salmisid?

Raoul. Mina — mina —

Renat. Ja nüüviisi olete teie minu juures külaliseks?

Raoul. Wabandage — mina —

Renat. Kas teile see üleüldse selge on, et teie minu juures maal olete?

Raoul. Mispärast see küsimus?

Renat. Sellepärast, et ma usun, et teie oma parema osa — ma arvan oma

mõtted, kui mitte koguni oma südame, —linna olete jätnud.

Raoul. O, ma vannun teile —

Renat. Ärge vanduge! Teie olete juba ätte höõguma hakanud, see on selge! Arvate teie siis, et mina selle haiguse närkisid kohe ära ei tundnud? Teie lete vaikne, unistate, teie mõtted on aiali — teie ohkate — ei söö mitte — eid ei huvita teie harilikud lõbud. Teie lete armastama hakanud, kapten. ee on sellel aastal ka kolmas kord, ja t meil praegu augusti kuu käes; siis on arve karvapäält õige.

Raoul. Ja kui see nii oleks, tädi?

Renat. See on nii, härra õepoeg! Jutus=tage, ma kuulen —

Raoul (tuliselt). Olgu siis! Ja, ma tun=nistan üles, ma armastan! Ma armas=tan kui nõdrameelne, ma armastan nii, nagu ma kunagi enne ei ole armastanud!

Renat. Oodake silmapilk. Ma säädan ennast paremini istuma, et teid hästi

maitseda. Mitte just, et see lugu mulle uudis on, sest kui ma õieti arwan, siis on see minu teada neljasteistkümnes kord, kus teie nii armastate, nagu te kunagi enne ei ole armastanud. See ei takista mind aga sugugi teie juttusid ikka jälle häämeelega pääalt kuulata. Jutustage siis!

Raoul. Ainult seekord, armas tädi, kuulge mind, ilma et selle üle nalja heidate.

Renat. Ma ei heida nalja, kärra õepoeg. Naesterahwas kuulab armulugusid, kui ma nii ütelda tohin, ikka hESTI häämeelega, ja iseäranis mina, maa-inimene, lesk ja wana naene.

Raoul (vastu tõrjudes). Oh!

Renat. Ma tänan teid. Ka ei ole mind teie onu, minu waene kindral, armastuse asjus liiga ära hellitanud. Jutustage siis aga!

Raoul. Enne peate mulle aga lubama —

Renat. Ah! Enne peate teie mulle lubama, et see maiusetoit suhkruga on ära riputatud ja mitte pipraga, nagu wii-

mane kord — loo juures - selle teatri daame ehk teatud miss - Stowe'ga.
Raoul. Üksainuke sõna saab teid sellepoolest täiesti rahustama — ma heidan elulusse!
Renat. Ja kellega?
Raoul. Ja teie peate koguni ja ütlema, et mina abielusse astuda võiksin.
Renat. See nali ei ole hää ei ka kohane, Raoul!
Raoul. Nali! Kuidas? Teie arwasite, et ma teid? — O tädi, armas tädi! O ei, teie saatsite mind esimesel korral nii minema, et mul himu ära on kadunud weel teist korda teie kätt paluda. O ei, see on mööda! Olge mureta! Kas teie ei arwa ära?
Renat. Ei.
Raoul. Teie kaitsealune — teie ristilaps, Antoinette on ta.
Renat. Toinon!
Raoul (üles tõustes). Ja! Antoinette, see iludus, see noorus, see wärskus ise! Tema see on, keda ma armastan ja

kellega ma abielusse astun, kui ta nõus on! Noh, teie ei ütle midagi?

Renat (ülestõustes). Ma ütlen, et teie oma mõistuse kaotanud olete, mu waene kapten!

Raoul. Mispärast, kui ma paluda tohin?

Renat. Mispärast! Mispärast! — Toinon on kõigepäält liiga noor.

Raoul. Tema on kaheksateistkümmend — mina kaskümmendseitse — mul näib, et —

Renat. Tal ei ole warandust.

Raoul. Üsna õige — mul ka mitte.

Renat. Ta on rentniku tütar, waenelaps, keda kindral armu poolest oma majasse wõttis ja üles kaswatas. Ühe sõnaga, ta ei ole seltskondliselt teiega ühel astmel.

Raoul. Teie andsite talle kaswatuse, mina annan talle nime, mis talle weel tarwis on?

Renat. Teil ei wõi sellega tõsi taga olla, Raoul?

Raoul. Sääl see on — mul ei ole tõsi taga — see on ikka teie viimane sõna! Teie silmis olen ma ikka weel noor koolipoiss, nagu ma teie pulma ajal olin.
Renat. Toinon! Teie naene! Teie peate ise tunnistama, et see nali on!
Raoul. Aga ei, sugugi mitte! Teil on liialdatud ettekujutus minu naljast, kui arwate, et ma iga asja üle nalja leidan. Teie arwate wist ka, et ma pallide pääl tantsijate sekka pistongisid pillun ja oma seltsimeestele katkilõigatud hobusejõhwi woodisse puistan?
Renat. Pääle selle on teil ka wõistleja.
Raoul. Keda ta aga ei armasta — ta ei armasta kedagi.
Renat. Üks adwokat — härra Gilet.
Raoul. Siis ma küll kaotan.
Renat (istudes). Ütelge mulle õieti, millal see kallis mõte teile tuli?
Raoul. Kui aja eest — sestsaadik kui ma siia tulin, kui ma teda jälle nägin. Ta on viimasel aastal nii edenenud —

Renat. Ah, see on siis põhjus!

Raoul. Muidugi, ma tunnistan seda häämeelega! Ma ei ole niisuguste asjade vastu mitte külm — koguni vastuoksa. Sellepärast tuli minu peäle ka nagu ilmutus, kui ma teda jälle nägin. [Istub.]

Renat. See on ju tore. Lootuse järele ei ole te sellest ilmutusest temale weel teatanud?

Raoul. Mina? — Kujutage enesele ette, ma ei julge; ma armastan teda nii hullupööra, et ma peaaegu halbiks olen läinud.

Renat. Ärge seda nii rõhuga ütelge, ma wõiksin ~~uskuda~~, ehk tõesti uskuda —

Raoul. Minu armastus läheb nii kangele, et ma salmikuid teen ja teil oli õigus, ma tegin ka praegu salmikuid.

Renat. Toinonile?

Raoul. Ja, temale, wäikesele Antoinettele, kes ühtepuhku ja iga asja üle nae-

rab. See on wäljakannatamata ja waimustaw ühes koos — aga takistab ka temaga tõsist sõna rääkimast. — Teie saate mind aitama, eks ole?

Renat. Ah, seda ma jätan wist tegemata!

Raoul. Kuidas? Teie ei taha mitte? Teie, minu abimees, kes ikka nii —

Renat. See oli koguni teine asi, kindralit teie wõlgasid ära maksta lasta ja teine asi on selle lapse rahu rikkuda ja temas lootusi äratada, mida wõimata täita on.

Raoul. Mida wõimata täita on? Ja mispärast?

Renat. Noh, sellepärast, et teie Toinoni ei armasta — teie ei armasta teda kindlasti mitte! See on ainult maaõhk, mis iga aasta teie juures sel kombel oma mõju awaldab. Ma tunnen teid, kui teie kuu aega maal olete olnud, tahate ikka kellegagi abielusse astuda. See on teie juures juba seaduseks saanud. Kahe aasta eest oli see miss Stowe, minewaasta olin

mina see; tänavu Toinõn ja tulewaasta saab see keegi muu olema. Nii siis saate teie sellest aru, kui ma nõus ei ole teie waimustuse tujusid toetama, päälegi kui nad nii wähe kohased on.

Raoul (üles tõustes ja natuke elavalt). Nii wähe kohased? Kuidas nii? Kuidas nii?

Renat (niisama üles tõustes). Igatpidi!

Raoul. Mu Jumal, armas tädi, rahustage ennast!

Renat (jälle istudes). Kuidas? Ennast rahustama! Ma loodan, teie ei kujuta enesele ette, et te mind oma halpustega äritada wõite?

Raoul. Teid äritada! — Teid, teie, kes mõistus ise! O ei! Selle kaheksa aasta sees, kus ma teid tunnen, olen ma teid ainult ükskord äritatud näinud — minewaasta sellel päewal kui mul kahewõitlus oli — ja isegi selle juures pean ma kahtlema, kas ma sel korral ei eksinud. Sääl tuligi mulle see waimurikas mõte, teile oma kätt pakkuda. Kuidas teie mind minema saatsite — ah! —

Mu Jumal, teil oli õigus; ma aiman järele ja sellepärast olen ma ka oma saatusega, nagu näete, ära leppinud. Aga seekord — oh! ei! — Ja kui see teile mitte isiklikult wastumeelt ei ole —

Renat. Isiklikult? — Kuidas teie seda arwate?

Raoul. Waadake! Lühidalt, temal on tarwis ainult ja ütelda ja ma wõtan ta päris tõsiselt naeseks; ma annan teile oma sõna selle pääle.

Renat. Aga ja, ja! Wõtke ta omale naeseks, armas sõber, wõtke ta omale naeseks; teie saate ometi aru, mis ma ütlen, wõtke ta omale naeseks!

Raoul. Teie aitate siis mind?

Renat. Muidugi!

Raoul. Teie räägite siis temaga?

Renat. Miks mitte!?

Raoul. Teie tahate? —

Renat. Kõik, mis teie tahate, teen ma — olete te nüüd rahul? — Toinon-ta ei ole isegi ilus.

Raoul. Õi ~~[illegible]~~ ütelda. (Wäljast on

naeru ja koera haukumist kuulda.) Säält ta tuleb, Kuulge, kuidas ta naerab!
Renat. Ma kuulen ka haukumist. Inimesele, kes salmikuid teeb, ei kõla see tõesti luulelik.
Raoul. Teil võib õigus olla, aga waadake kord tema otsa.
Renat. Teie olete mõlemad wäljakannatamatad!

2. etendus.

Endised. Antoinette (naerdes ja näitesseintesse tagasi rääkides).
Antoinette. Bob! Bob! Kas sa oled wait! Hahaha! Täna õhtu, ja! Waadake ette, et ta teid ei hammusta. Bob! Kas sa! Haha! Täna õhtu, härra Gilet, hahahaha!
Renat. Mis see peab tähendama? Antoinette, kas te hulluks olete läinud?
Antoinette. Andke andeks, ristiema, — aga — ah! Härra Raoul — see oli — hahahaha! See oli härra Gilet, mõtelge ometi ja siis Bob! Hahaha! Laske mind natukene naerda, mul on siis kergem! (Wajub

toolile.)

Renat. Mispärast te nii wäga naerate?

Antoinette. Ta tahtis praegu mind omale naeseks saada, ristiema.

Renat. Kes?

Antoinette. Adwokadi härra.

Renat. Härra Gilet?

Antoinette. Ja, ilma pikema jututa, lage taewa all. Hahaha! Ma olin parajasti, nagu ~~kass~~ te käskisite, waese Polette juures ära käinud, kui ta mulle suure aia juures wastu tuli. Hahaha! Ta astus oma wankrist maha ja tuli minuga ühes. Ta jutustas mulle hulk asju, oma wanadusest, oma kantseleist, oma warandusest ja selle juures kõneles ta nii magusasti ja tegi nii wäiksed ja armsad silmad! Hahaha! niisugune auuwäärt mees! Ta oli liiga naljakas; hahaha! ta oli liiga naljakas, ta oli liiga naljakas! — Korraga nimetas ta mind ilusaks lapseks ja wõttis mul käest kinni; aga selle üle sai Bob kurjaks ja mina turtsatasin naerma,

ja koer haukus – ja adwokat häälitses õrnalt ja mina naersin, hahaha! Minu preili, uskuge minu tundmuste tõsidust! – Auhh, auhh! – minu kantselei toob mulle kas hääl wõi halwal ajal aastas 15 tuhat franki sisse – auhh, auhh! – Oh, Antoinette, olge mu elu kaunistajaks – auhh, auhh! – Teie saate minuüle kõige paremaid teateid – auhh, auhh, auhh, auhh! Hahaha! See armuawaldus – ja koer sääl juures, hahaha! ei, see oli liiga naljakas!

Renat. Nii liiga naljakas ei ole see asi ometi mitte. See adwokat on päris hää mees!

Antoinette. Hahaha!

Renat. Ta on weel noor mees –

Raoul. See ei ole kellegi noor mees, see on adwokat.

Renat. Lühidalt, ta on abikaasa –

Antoinette. Ta ei ole isegi abikaasa, ta on lesk! Oh, lesele mehele minna, – see mõte on hirmus!

Renat. Antoinette!

Antoinette. Kas ma rumalusi rääkisin
Renat. Te ei ole enam laps; et —
Antoinette. Te ütlete mulle teie, te nimeta te mind Antoinetteks? Teil on midagi minu vastu? Te ei armasta mind enam?
Renat. Te teate wäga hästi, kui wäga ma teid armastan ja tarwitate seda kurjasti.
Antoinette. O hoidke mulle see armastuse alal! (Tahab teda suudelda.)
Renat (teda tagasi tõrjudes). Kui lapsik! Kas sa saad küll —
Antoinette. O, selle armsa, magusa kohakese peale — see on minu päralt, nagu te teate — (Suudleb teda ettepoole kaela ja õla wahele.)
Renat. Sa wäike narrikene!
Antoinette. Aga proua adwokat Gilet — ei! Mõtelge ometi, ristiema, adwokat, see on liiga pühalik minu jaoks, kas te ka ei arwa? Pean ma talle lootuseid tegema? Ütelge, kas te wäga tahate, et ma seda teeksin? O, te naersite, ja, ja, te naeris; ja, ja! Eks ole, härra Raoul? Aga nüüd tuleb mulle

meelde, ma unustasin ju ära —
Renat. Mida siis?
Antoinette. Mis waene Polette —
Renat. Hää küll; ei ole tarwis, et sa —
Antoinette. Ah, et härra Raoul siin on? See ei tee midagi. Tema teab seda niisama hästi kui mina ja igaüks teine, kui hää teie olete, eks ole, härra Raoul? Oh, ma ei lase ennast nii kergesti rääkimast keelata, ma olen liiga suur lobasuu!
Raoul. Mis on siis selle waese Polettega?
Antoinette. Ah, see waene Polette on täna seitsmendas taewas; ta jutustas mulle nii palju, et mul enam midagi meeles ei ole — ta tuleb homme ise. Ta oli oma wäikese pojakesega üksi nelja palja seina wahel — see poisikene on päris ingel, paksupõseline, kähurate walkjate juukstega, kust seest silmad nagu kassikesel wastu hiilgawad, ja must oli ta, ah, must! Aga kui armas poiss! Õigus, mul on ju Polette poolt teile kiri ära anda. (Otsib oma taskud läbi.) Ei, need on kompwekid — pähklid — minu

Käsitöö—taskurätt—ja, kus see kiri siis ometi on? Hahahaha! Wõtmed—hahaha! minu ristiema pilt—kui ilus ta on, hm! ja kahwatu, ah, ma tahaksin ka hää=meelega nii kahwatu olla, aga see ei tahe mitte. Aga see kiri—ei, see on mu taskupeegel, hahaha! See on ometi liig—ah, siin ta on!

Renat. Anna ta siia! (Loeb kirja.)

Raoul. See Polette on wäga waene, prei=i Antoinette, eks ole?

Antoinette. O wäga! Ta on lesk, tema mees oli puulõikaja, kes nüüd surnud on—ta on waesem kui waene ja ilma minu ristiemata—

Raoul. Kas lubate mulle, et mina sel=est häast asjast osa wõtan? (Ulatab talle raha.)

Antoinette (tagasitõrjudes). See kõik? O, seda on liig palju, ja siis oleks ka parem, kui Teie seda temale ise an=naksite. Waestele on see armsam. Häätegu ei seisa selles, et makstakse, waid et antakse, eks ole, ristiema? Siis

wõiksite ka seda wäikest musta poisi=
kest näha, ta on nii naljakas! O,
mina tahaksin omale ka niisugust
saada!

Renat. Antoinette!

Antoinette. Juba jälle rumalus! Ma ütlen kõik ära, mis mulle aga meelde tuleb, ma ei tea mis mul on — ma pean wist hull olema. Päris õigus, on silmapilkusid, kus ma arwan, et ma hull olen, hahaha! (Haukumist on kuulda.) See on Bob! Mis sääl on, Bob — mis sa tahad, Bob? Kas sa saad! — Ärge kartke midagi, ristiema, ma kõidan ta kinni. Bob! Mis tal ometi on? Tema on kah hull — härra Gilet on meid mõlemaid hulluks ajanud.

Renat. Antoinette!

Antoinette. Kolmas rumalus! Ah, seekord jooksen ma parem putku! Bob! Bob! tule siia! (Jookseb ära.)

3. etendus.

Renat. Raoul.

Raoul (wainustatud). Ja teie ütlete, et ma

seda waimustawat last ei armasta?
O, ma armastan teda, ma armastan teda!
Renat. Siis heitke temaga abielusse.
Raoul. Muidugi, aga ta peab mind armastama, ta peab ülepää emme armastama.
Renat. See ei tee teile ju mingisuguseid raskusi, teile, naesterahwaste wõitjale!
Raoul. Pilgake aga! Kui mul selle lapse asemel mõne naesega tegemist oleks; siis ei oleks ma sugugi kimbatuses, ma tõendan teile – te ei usu mind?
Renat. O, teiesugune kawal!
Raoul. Ka elunähtusi on mul palju, tädi. Ma ütlen teile, süda ei ole tema juures süttinud.
Renat. Mis te sellega ütelda tahate?
Raoul. Noh, kui üks noor tütarlaps, wõi koguni noor naene weel ialgi – ühtegi – kas te tunnete elektriserimise masinat?
Renat. Muidugi, riistapuu puust –
Raoul. Ja metallist. Mu Jumal, kõige

Wanemuise näitelawa TARTUS.

lihtsam asi ilmas- klaasist rattaga,
mida wändast pöörata wõib. Kui teda
mitte ei pöörata, ei woi teie kõige hool=
sama katsumise ja waatamisega mi=
dagi muud näha, kui puud ja metalli.
Panete teie aga klaasist ratta käima,
siis kargab sinikas-wälk kragisedes
wälja. See on selle masina hing, lühi=
dalt — sütitaw säde! Ja kõige aukartu-
se juures teie sugu wastu, armas tädi,
olgu öeldud, teie naesed, olete kõik sün=
dimisest ~~saadik tundmusteta~~ sellest armast materjalist puu ja
külm metall. Ühel ilusal päewal pandakse
aga klaas ratas liikuma, kas imestuse,
edewuse, kaastundmuse, isegi wiha läbi,
wõi — mis mina tean — luule läbi ehk
koguni lihtsalt looduse enese läbi — ja
uudishimu, sisemine rahutus, igatsus
ilmuwad, armastus on tekkinud — säde
on sütitanud! Antoinette juures ei ole
säde weel sütitanud, armas tädi.

Renat. Siis käänake ometi wanta,
armas õepoeg!

Raoul. Arwate siis, et ma seda weel ei

ole teinud? Aga kõik oli ilmaaegu.
On naesterahwaid olemas, kellede juures
süde ialgi ei sütti! Teie juures, näitu=
seks, kes teie päris mõistus ise olete —

Renat. Ah, jääme Antoinette juurde,
ma palun teid!

Raoul. Kuidas pean ma teda aga
tema juures äratama? Missugust
abinõu tarwitama? Wiha? Sind ei
wihata ka mitte nii, nagu sa tahad.
Suuremeelsust? See abinõu ei aidanud,
nagu te praegu nägite.

Renat (õlgasid kehitades). Katsuge
ometi halastuse tundmusega.

Raoul. O tädi!

Renat. Wõi kuulega, wõi lodusega.

Raoul. Selle asemel et mind pilgata, ai=
dake mind parem otsida; üks abinõu
peab ometi olema ja ma leian An=
toinette jaoks. O, ma leian ta päris
kindlasti! Ja teie saate mind selle
juures aitama, eks ole? See on maha=
tehtud?

Renat. Ja, ja, see on maha tehtud!

Raoul. Muidugi, kui teil ehk iseäralisi põhjusid on—

Renat (ülestõustes). Mis see peab tähendama? Missuguseid iseäralisi põhjuseid peab mul olema? Teie teete mind viimati veel pahaseks.

Raoul. Sääl ta on!

4. etendus.

Endised. Antoinette.

Antoinette. Õpetaja on tulnud, ristiema, ta tahab teiega natuke rääkida. Ma küsisin tema käest, mis asi see on, aga ta naeris mulle näkku ja nimetas mind uudishimuliseks. Ma viisin ta saali.

Renat. Ma lähen kohe.

Raoul (tasa). Teie tulete varsti jälle tagasi, eks ole?

Renat (tasa ja naeratades). Ah, ah, teie teete tõesti imeliku näo!

Raoul (tasa). Teie teate ju, et ma tema juuresolekul ennast koguda ei saa.

Renat (tasa). Teie peate luule appi võtma.

Raoul (tasa). Aga tädi!
Renat (tasa). Ehk looduse. (Ära.)
Raoul (pahaselt). Ah!

5. etendus:

Raoul. Antoinette (kes pähklid katki hammustab).

Raoul (enesele, kätega liigutusi tehes). See on kindel, et ma argpüks olen!
Antoinette (kõrvale, tema otsa vahtides). Mis tal ometi on?
Raoul. Päris argpüks!
Antoinette (waljusti). Haha! Teie näete välja, nagu mängiksite teie teatrit.
Raoul (kõrvale). See on selge, et ma sinist weel wäga kaugel olen.
Antoinette. Ma tahaksin ka hirmus häämeelega teatrit mängida — soowite pähklid?
Raoul. Halastage ometi oma hammaste pääle, preili Antoinette!
Antoinette. Kuidas? Teie ei hüüa mind enam Tõinoniks? Teie ka mitte — mispärast siis?
Raoul. Noh, sellepärast, et teie enam —

Antoinette. Ma tahaksin tõesti teada, mis õpetajal ristiemaga rääkida on!

Raoul. Mis mina tean — et teie enam —

Antoinette. Ta nägi nii iseäralik wälja — ma arwan, et härra Gilet teda on saatnud — ah ja! Ma teeksin seda wäga häämeelega — ristiema wiis mind sellel suwel kord sinna.

Raoul. Kuhu?

Antoinette. Teatrisse — teie ei taha siis saada?

Raoul. Mida?

Antoinette. Pähklid? — ja teie! Kas teie seda ka häämeelega teeksite?

Raoul. Ja, mida siis?

Antoinette. Teatrit mängiksite! Hahahaha! See on tõsi, ma ütlen ikka kümme asja korraga, nii et mu mõtted kõik pääs risti rästi lähewad — ma olen siis päris segane — haha! Ja, millest ma rääkisin siis praegu? Haha! See on lüg! Näete nüüd! Ah ja! Teatrist — see oli Toursis — kui teil midagi selle wastu ei ole — näitlejad Parisist — nod

rääkisiwad wärsisid nii — o, ma kuulen wärsisid nii häämeelega!

Raoul. Kui teie wärsisid nii häämeelega kuulete, siis ma tohin teile küll mõnda ette lugeda?

Antoinette. Wärsisid? — Kelle omad? — Teie omad?

Raoul. Ja, minu omad.

Antoinette. O, see on ilus! Laske aga kuulda!

Raoul. Pange siis tähele! (Lugedes.) „Kust tuleb sulle armu imewõim." — (Peatab.) Ah! Kui teie pähklid kraksutate, kui mina —

Antoinette. Ma olen juba walmis! Lugege edasi! Lugege edasi!

Raoul. Kust tuleb sulle armu imewõim,
Sa rungejunkstes-laps, nii süüta, puhas?
Kas ärkanud ta hommikuses uhas;
Kui juhtuwuse siduw armulõim?
Kui walge järweroos, weelainte hõim,
Mis unehõlmas Koidukiireid märkab,

Nii lad sa, ja aimamata ärkab
Wast tunne, mis meil elus parem põim.
Kui aga taewawõlwil tõuseb päike,
Küll üle öö siis õienuppgi tärkab
Ja naeratab, ja silmis õmeläike
(K. E. S.)

Antoinette. „Ja naeratab, ja silmis õmeläike" — wäga ilusad wärsid, aga teised meeldiwad mulle rohkem.
Raoul (natuke pahaselt). Soo? O, ma ei ole mitte nii edew! (Kõrwale.) Minu luule ei awaldanud mingisugust mõju, ma pöörasin wänta halwasti. (Kõwasti.) Wõtke nad omale, ma tegin nad teile. (Ulatab temale paberilehe.)
Antoinette. Walelik!
Raoul. Ah! Lubage, walelik! Mispärast?
Antoinette. Ma olen küll natuke loll, aga mitte rumal!
Raoul. Ma wannun teile —!
Antoinette. Kas wõib minu ilususest rääkida?
Raoul. See käib rohkem teie hinge

omaduste kohta.

Antoinette. Soo? Ja on mul runged juuksed, mul?!

Raoul. Muidugi!

Antoinette. Ei, sugugi mitte! Minul on punakad juuksed, aga minu risti=emal on runged juuksed ja — need salmid näewad just nii wälja, nagu oleksiwad nad temale tehtud. Tema ainult wõib nii armastada, nagu nendes wärsides seisab.

Raoul. O, muidugi! (Õrnalt.) Ja teie, Antoinette, kuidas teie armastate?

Antoinette. Ma ei tea, mis ma ütlema pean — ma peaksin enne karwapäält teadma, mis armastama tähendab, kuidas seda ära tuntakse, kas keegi armastab, wõi mitte.

Raoul (kõrwale). Kas armastab wõi mitte! Ta on tõesti armas! (Kõwasti.) Noh, hää küll, ütleme näituseks, et ma teid suudelda tahan, — ainult näi=tuseks — mis te selle kohta ütleksite?

Antoinette (ilma sundimata). Ma ütleksin: —

suudelge mind!

Raoul (natuke haavatud). Näete, see näi=tab, et teie ei armasta.

Antoinette (uskumata). Kas te seda mulle seletada võite?

Raoul. Ja! – Inimese juures, kes ei armasta, on viisakas teretamine ja suudlemine üks ja seesama; ta tulgu selle või teise poolt – see ei tähenda midagi – ta on mureta ja rõõmus, ta naerab iga asja üle – nagu teie.

Antoinette. Nagu mina! – Ja kui ta ar=mastab?

Raoul. Ah! Kui ta armastab, siis ei naera ta enam, siis nutab ta ja imes=tab, et ta selle juures õmelik on. Ta on muutlik, kartlik, rahutu, aga ta tunneb selgemini kui kunagi enne, kui magus elu on. On keegi olemas, kelle eest ta põgeneb ja keda ta otsib, keda ta ihkab ja keda ta kardab, keegi, kes meie üle valitseb ja nagu nõiaväes kinni hoi=ab, keegi, kes ta südant täidab ja sääl sees kui isand valitseb – ja see on tema!

Antoinette (läheb pingi juurde ja istub).
Imelik! (Unistades.) Ja siis?
Raoul (istub tema kõrvale). Ja kui tema jäädsamas on, kus teie ka olete — siis pöörate teie oma silmad tema päält ära ja näete teda ometi — teie ei kuule teda, aga teie tunnete teda — ta ligineb teile ja teie punastate — ta räägib teie= ga ja teie süda jääb seisma — ta wõtab teie käest kinni ja teil on tundmus, nagu woolaks selle puudutamise juures teie hing tema omasse — ja musu, mis ta teie käest ihaldab, ta peab ta wä= gisi wõtma, sest wabatahtlikult ei annaks teie seda ialgi, teie kardaksite selle musuga surra. Nüüd olen aga mina oma musu ära teeninud ja ma nõuan teda. (Ligineb temale.)
Antoinette (üles tõustes). Ei!
Raoul (kõrwale). Säde on süttitanud!
Antoinette (naerma hakates). Hahahaha!
Raoul (üles tõustes). Antoinette —!
Antoinette Siis olen ma juba armastanud — ma olen armastanud! — Hahaha!

Raoul. Teie?

Antoinette. Ja muidugi, koolis — meie kõik — suuremad meie klassist armastasiwad oma pihtiisa, paater Pepelew'd! — Kui ta meiega rääkis, siis punastasime meie ära — ja ta oli inetu! Sa waene mees — tal ei olnud sellest aimugi.

Raoul (tema juurde astudes). Aga —

Antoinette (tagasi astudes). Aga ja! — aga ja! — see oli armastus, see oli see, mis teie praegu ütlesite, mul on wäga hästi weel meeles — haha! — Et tal juukseid ei olnud — kujutage enesele ette — hahaha! lõikasime meie siidi otsakesed tema kübara küljest ära ja kandsime neid medaljoni sees. Hahaha!

Raoul. Antoinette, kuulge mind! —

Antoinette. Ah! ristiema!

Raoul (kõrwale). Ta naerab liiga palju —

Antoinette (kõrwale, rõõmsalt ja imestanult). Ta armastab mind!

6. etendus.

Endised. Renat.

Renat. Kas sa ikka weel teada tahad,

mis õpetaja mulle rääkis?

Antoinette. Ma arvan, et ma seda tean.

Renat. Ta ootab sind.

Antoinette. Ma vean kihla, et härra Gilet teda saatis.

Renat. Mine tema juurde, siis sa kuuled ju.

Antoinette. O! Ma lähen juba, ma lähen! (Kõrvale.) Ta armastab mind! Ja minu waene ristiema? (Ära.)

7. Sündus.

Raoul. Renat.

Renat (istudes). Noh?

Raoul (pingi pääl). Tema naerab liiga palju. Teil on õigus.

Renat. Nii siis ei luulega, ei looduse-ga –

Raoul. Millegagi! Millegagi!

Renat. Teie jätate siis nüüd oma lootused?

Raoul (üles tõustes). Mina? Wähem kui kunagi enne! Ja tema peab mind armastama, sest nüüd on minu auutund

mus-ka mängus! Pääasi on nüüd, sü-
titawat sädet tema juures wälja meeli-
tada, eks ole? O, mul on juba käes, mul
on juba käes! — Ma leidsin juba abinõu!

Renat. Juba jälle?

Raoul. Teie olete selle juures pääasi!

Renat. Kas see tõesti teie kindel nõu on,
teda naeseks wõtta?

Raoul. Mida warem, seda parem.

Renat. Teie teate ometi, et tema arwata-
wasti pärast paksuks läheb — ta lä-
heb kindlasti wäga paksuks.

Raoul. See ei kohuta mind sugugi.

Renat. Hää küll siis, ma räägin tema-
ga.

Raoul. Kuulge ometi enne minu abi-
nõu!

Renat. See on ilmaaegu. Teie tahate
temaga abielusse heita, sellest on kül-
lalt. Ma teen talle kohe teie poolt ette-
paneku.

Raoul. Ja ta lükkab ta tagasi.

Renat. Ta wõtab ta wastu — minge,
ta tuleb; kümne minuti pärast wõite

tagasi tulla.

Raoul (ära minnes). Hää!

8. Etendus.

Renat. Antoinette.

Antoinette. Ma ütlen teile ju, — kuidas? Härra Raouli ei ole enam siin? O, armas ristiema, ma teadsin ju, et härra Gilet õpetaja siia saatis.

Renat. Mis ta sulle ütles?

Antoinette. Muidugi kõige paremat adwokadi härrast.

Renat. Ja sina?

Antoinette. Mina — mina jätsin enesele wastuse jaoks kuni õhtuni aega.

Renat. Sa lükkad siis tagasi?

Antoinette. Mul on ju täna õhtuni aega —

Renat. Sa lükkad siis tagasi?

Antoinette. Mul on ju täna õhtuni aega —

Renat. Sa lükkad ta tagasi?

Antoinette. Kui wali mu ristiema ometi täna on!

Renat. Päris wõimata on sinu suust

ja wõi ei saada. Lükkad sa ta taga=
si: ja wõi ei?
Antoinette. Wõib olla.
Renat. Tule siia ja waata mulle otsa —
waata mulle otsa!
Antoinette [naerdes]. So, härra president,
hahaha!
Renat. Härra von Geran tahab sinu=
ga abielusse astuda.
Antoinette [tõsiselt]. Tema!
Renat. Ah, nüüd ei naera sa enam!
Antoinette [wärisedes]. Aga ristiema — teie
pilkate mind — see ei ole ju wõimalik!
Renat. See ei ole wõimalik — aga see
on nii! Ta tahab sinuga abielusse heita,
see on tema tõsine nõu. Ta palus mind
seda sulle ütelda ja ma teen seda, na=
gu sa näed. — Noh, sa ei räägi ju mi=
dagi!
Antoinette [kõrwale]. Tema naene!
Renat. Sa ei räägi midagi, aga sa
wärised kui haawaleht — sa oled ennast
ise ära annud. Ta ei ole, wõib olla, mees,
keda ma sulle oleksin soowinud, sulle

mitte ja ka kellegi teisele mitte. Minu arwates ei ole ta tõsine küllalt selle jaoks, mis mina wähemalt armastuse all mõistan; aga ta on hää poiss ja tal on palju häid omadusi, tal on hääd tulewiku lootused — ei wõi ütelda, et ta ilus oleks — ta on igapäewane. Tal on päris harilik nägu ja harilik maitse. Ah ja, iseäranis mis maitsesse puutub. Noh, sa oled siis nüüd parunipr[o]ua von Geran! Mispärast waatad sa mulle nii iseäralikult otsa? Aha, õm matab sul hääle kinni!

Antoinette (täis armastust). Minu armas, armas ristiema!

Renat. Mul ei ole tarwis sinu käest küsida, kas sa ta wastu wõtad?

Antoinette. Teie ei tea mitte, kui wäga teie Toinon teid armastab!

Renat. Sa wõtad siis wastu?

Antoinette. Jätke mulle nii armas, magus kohakene sääl, eks ole?

Renat. Ta saab sellega walmis, sellele niisama wähe ja ütelda, kui teisele ei.

Wanemuise
näitelawa
+ TARTUS +

Antoinette. Mu armas, magus kohakene –
Renat. Sa võtad siis vastu?
Antoinette (kui ta teda suudelnud on). Ei!
Renat. Mis põhjusel sa ütled ei?
Antoinette. Sellepärast – sellepärast, – et ma teda ei armasta.
Renat. Sa ei armasta teda! Waata mulle otsa!
Antoinette (temale otsa vaadates). Ma ei armasta teda.
Renat. Ja mispärast ei armasta sa teda?
Antoinette. Sellepärast – sellepärast –
Renat. Siis räägi ometi.
Antoinette. Armas ristiema, wõib olla, sellepärast – sellepärast, et ta küllalt tõsine ei ole, nagu te ütlesite.
Renat. Mina ütlesin –
Antoinette. Ja mitte ilus –
Renat. Mitte ilus, mitte ilus! Ma ei ütelnud ju inetu! Ma ütlesin harilik! Mitte ilus! Teie olete wäga suurte nõudmistega, preili Antoinette!

Antoinette. Ärge olge pahane, aga ma ei armasta teda. Ja siis — mõtelge ometi — mina paruni proua! Haha! Minu ninaga ja minu kujuga! Paruniproua Tolnon, kas on see võimalik? (Teda õrnalt waadeldes:) Teie — see oleks koguni teine asi!

Renat (ägedaks saades). Mina? Ja mispärast mina, kui ma paluda tohin?

Antoinette. Lühidalt — ma ei armasta teda!

Renat. Ja mispärast ei armasta sa teda? Sa pead mulle übs-tunnistama! Sinu sõnade taga on midagi warjul —

Antoinette. Hää siis küll, ristiema, ma olen awalik. Teie ise andsite ju praegu natukene — õige natukene mõista, et — teile see abielu natukene wastumeelt oleks, eks ole?

Renat (täie hooga). Mis sa ütled? See abielu mulle wastumeelt — ja mispärast? Mõtle järele, mis sa räägid! Mis sa õige mõtled, preili Antoinette?

Antoinette. Ärge äritage emast, armas ristiema!
Renat. See peaks mulle — see on liig! Ma ei pea emast äritama! O, sellest abielust peab asja saama, kuuled sa, sa pead temale minema, kui asjalood nii on!
Antoinette. Kui ma aga ei taha!
Renat. Mina tahan seda!
Antoinette. Oodake vähemalt, kuni ma selle teisele ei olen ütelnud, ristiema, ja teie saate nägema —
Renat. Ma olen juba küllalt näinud. Sa heidad temaga abielusse!
Antoinette. Oodake ainult — ta tuleb — ma lähen!
Renat. Sa heidad temaga abielusse!
Antoinette [heidab temale ärajooksteskäemususid]. Ja mina ütlen teile, et teil sellest aimugi ei ole, kui väga teie Toinon teid armastab!

9. Etendus.

Renat. [Siis] Raoul.

Renat. Sa heidad temaga abielusse! Sa

heidad temaga abielusse! Sa pead temaga abielusse heitma! Halp ja hull sünniwad hästi kokku! Tore paar! Ah, sääl te ju olete!

Raoul. Noh?

Renat. Noh — ta lükkab tagasi.

Raoul. Ma ütlesin ju teile!

Renat (kindlasti). Missugune on teie abinõu?

Raoul. O, teie olete siis kindlasti ette wõtnud, armas tädi —

Renat (Tingimata)!

Raoul. Nii on õige!

Renat. Ah, nüüd on ka minu enese=armastus mängus! Nimetage oma abinõu!

Raoul. Andke mulle oma käsi!

(Wõtab tema käe.)

Renat. Kuhu te tahate minna? Pi=medaks läheb juba.

Raoul. Seda parem — sündsamat aega ei wõigi enam olla.

Renat. Aga abinõu?

Raoul. Selle teokstegemine on praegu

alanud.
Renat. Praegu alanud?
Raoul (tasasema häälega). Wait!
Waadake ometi—
Renat (tasase häälega). Mis siis?
Raoul. Sääl paremal pool pärna all—ma olin kindel, et ta wälja hiilib, et meie juttu salaja päält kuulata.
Renat. Hää küll, ja mis siis edasi?
Raoul. Nüüd istume sinna pingi pääle ja räägime ainult seda, mis tema kuulma peab.
Renat. Aga mis?
Raoul. Ma nõuan ainult kohaseid wastuseid—lähme sinna pingi juurde!
Renat. Aga ma ei saa sellest põr=mugi aru—
Raoul. See on minu abinõu, armas tädi—armukadedus! Lähme pingi juurde!
Renat. Jätke mind rahule oma pingi=ga, see on lollus!
Raoul. Lollus!—Teil on õigus—aga katsume siisgi, wõi on see teile—siisgi

—wastumeelt, et ma temaga abielusse astun?

Renat (wõtab tema käe). See peaks mulle wastumeelt olema—!

Raoul. Näib nii olewat—

Renat. Lähme pingi juurde! (Tõmbab teda enesega kaasa.)

Raoul. Teie teate siis, mis osa meil mängida on—

Renat. Lähme pingi juurde!

Raoul. Rääkige tasamini.

Renat (tasamini). Lähme pingi juurde. (Lähewad pingi juurde.)

Raoul (tasa). Istuge! (Istuwad.) Lähemale, armas tädi, palju lähemale!

Renat (tasa). Kui halb! Meie näeme tõesti nii wälja, nagu mängiksime teatrit.—Noh!—Kas ta weel ikka sääl on?

Raoul (tasa). Ja. Kui meie aga midagi ei räägi—

Renat (tasa). Siis rääkige ometi, rääkige ometi!

Raoul (tasa). Teie olete nõus?

Renat (tasa). Ja, ja, hakake aga pääle!
Raoul (kõvasti). Kallis Leontie –
Renat (üles tõustes). Kuidas? (Jälle istudes ja tasa.) Ah so! Teie ei pea järast ütlema, et mul hää tahtmine puudus.
Raoul (kõvasti). Kallis Leontie! Enam kui kolmeaastase sõpruse järele –
Renat (tasa vastu rääkides). Kuidas – nii enam kui kolm aastat? – Ja kindral?
Raoul (tasa). See on ju ükskõik – see on ju –
Renat (tasa). See ei ole sugugi ükskõik; kolme aasta eest ei olnud ma veel lesk!
Raoul (tasa). Noh, siis kaks aastat! Saage ometi aru, et see kõik ainult nali on! (Kõvasti.) Kui ma enam kui kahe aastase sõpruse järele otsusele olen jõudnud, teiega sõprust lõpetada, sellepärast et ma abielusse tahan heita, siis olen ma vähemalt kohusta-

tud, teile asjalugu ära seletama.

Renat (tasa). Teie abinõu on väga lapsik!

Raoul (tasa). Ta on tingimata kindel. (Kõvasti.) See seletus peab avalik, ausus ja kõigepäält lühikene olema, ma ütlen ta teile ühe sõnaga ära: teie ei armasta mind enam, Leontie —

(Waikus — tasa Renatele.) Wastake ometi!

Renat (tasa). Mida siis?

Raoul (tasa). Mida siis! Kallis Raoul, ma armastan teid enam kui kunagi enne — rääkige ometi, tädi, rääkige ometi!

Renat (kõvasti). Mu kallis Raoul!

Raoul (tasa). Kirglisemalt!

Renat (tasa). Ma ei oska ju —

Raoul (tasa). Rääkige!

Renat (kõvasti). Kallis Raoul, mitte mina ei ole see, kes enam ei armasta. —

Raoul (kõvasti). Taewas! On see võimalik! (Wõtab tema käe.)

Renat (tasa). Jätke mu käed rahule!

Raoul (tasa). Ta kuuleb ju!

Renat (tasa). Ta kuuleb, aga ei näe meid.

Raoul (kõvasti). On see wõimalik, et teie mind weel armastate?

Renat (kõvasti). Täiesti! Ah, Raoul! (Tasa.) Ah, teie lähete mulle igawaks, teie ja teie abielu — teate!

Raoul (kõvasti). Ah, Leontie, kui teie nii soojalt ja armsasti räägite, siis on mul tundmus, nagu wõiksin ma teid jälle uskuda. (Wõtab tema käe.)

Renat (tasa). Ei, ei, jätke minu käed rahule, ütlen ma teile!

Raoul (tasa). Ma pean ju —

Renat (tasa). Ei, teie ei pea mitte —

Raoul (tasa). Ah, kui teie ei taha —

Renat (tasa). Ja, ma tahan, aga —

Raoul (tasa, meeleäraheitlikult). Siis pidage oma osast kinni — halastage, wiimast korda! Ah, teie olete ja jääte külmaks mõistuseks! Kuidas, meie oleme kahekesi siin — üksi — ja te ei wõi omale ette kujutada, et sellesarnast

meie wahel juhtuda wõiks? O, teie ei ole kellegi naesterahwas! Ka teie juures ei ole ta ial weel süttitanud – see süda!

Renat (tasa). Teie juures on ta juba terweks tulemereks saanud!

Raoul (tasa, päälétungiwa häälega). Aga kujutage enesele ometi ette, et teie armukade, kaawatud, wihane olete, sellepärast, et ma abielusse astun, et teie mind armastate ja et ka mina teid, wõib olla, armastan!

Renat (kõwasti ja wäga ärritatult). Mispärast tahate teie siis tingimata abielusse astuda?

Raoul (tasa). Brawo, nii on õige! (Kõwasti.) Mispärast ma abielusse tahan heita? Sellepärast et teie külmus ja wõõras olek minu armastuse ära on kustutanud. (Tasa.) Otsekohe ütelda on see ka puha tõsi. (Kõwasti.) Ja, minu armastuse ära on kustutanud.

Renat (kõwasti). Teie armastuse! Teie armastuse! Mul on hale teist ja teie

armastusest! (Tasa.) Ja see on ka sula
tõsi. (Kõwasti.) Ja, mul on teist kale!
Raoul (tasa). Päris hää, nii on õige,
pange natuke pilget oma sõnadesse!
Renat (awalikult). Ei, ei, see on minu ar=
wamine päris tõesti — arwate teie ehk, et
te kunagi armastanud olete, teie! Mind
jätke hoopis mängust wälja, minust ei
tohi teie rääkida, kuulete, ma keelan
teile seda ära!
Raoul (tasa). Wäga hää — ikka edasi
nii! Rääkige edasi!
Renat (ikka rohkem ja rohkem ärritatud).
Teie — ja armastada! Ja keda siis, kui
ma küsida tohin? Kas ehk, wõib olla,
miss Stowe't?
Raoul (tasa, kohkunult). O, mitte nii! Teie
ei taha ometi terwet rida üles lugeda?
Renat. See — see — kelle peäle anus naes=
terahwas õieti armukade ei tohiks
ollagi!
Raoul (niisama). Jätke üksikud juhtu=
mised kõrwale, ma palun teid!
Renat. Keda siis muidu weel? — Antoi=

nettet? – Seda last? Seda vaest last?

Raoul (tasa). Ettevaatlikult!

Renat. Seda vaest last? Teie viimane niisama imelik tuju, mis aga tõesti veel loomuvastasem on kui endised.

Raoul (tasa). Ah, tädi, ütelge mulle ainult –

Renat. Mis aga veel loomuvastasem on kui kõik teised.

Raoul (saab ka ägedaks). Aga – see läheb liiga kaugele!

Renat. Ei, ei! Rääkige teie himust, lõbustamisest, tujust, oma keeva ettekujutuse vaimu liialdusest, mida teie tundmusteks peate, aga ärge rääkige armastusest, sellepärast et teie sellest põrmugi aru ei saa!

Raoul. Ja mispärast, kui ma küsida tohin?

Renat. Sellepärast, et teie seda hingeärevust tunda ei suuda, mis armastuse inimese rinnas äratab, ei ka seda rahulikku ärakaotamist, mis teda suureks kasvatab – ei ka seda kestvust,

mis teda kindlustab, ei seda kõlblist tõsi=
dust, mis teda kauniks teeb.

Raoul (ägedalt). O, ikka jälle on see tõsidus, mis mul puudub! Selle pääle olin ma ju ettevalmistatud! Ja just teie mõtlete minust nõnda!

Renat. Muidugi mõtlen ma nõnda!

Raoul. Mis teie siis sellest teate?

Renat. Kas ma teid ehk ei tunne?

Raoul. Teie tahate mind tunda? Sellepärast et teie mind ikka rõõmsa nägite, eks ole? Olgu, ma kahetsen, et ma seda teile pean ütlema, aga teie olete see, kes midagi — mitte midagi sellest ei tea! Kui inimene alati rõõmus on, siis ei pea seda igakord uskuma, tõesti. Ma olen palju kannatanud!

Renat. Teie olete palju kannatanud, Raoul, teie?

Raoul. Ja, ma olen kannatanud, mina — kui ka mu nägu mitte nukker, minu olek murtud ei olnud, — ja muidugi — ja palju teie pärast, kui te seda teada tahate.

Renat. Minu pärast?

Raoul. Ja.
Renat. Teie?
Raoul. Mina.
Renat (tasa). See kõik on ometi ainult see teater, mis me mängime, eks ole?
Raoul (tasa). Mitte põrmugi! Mitte sugugi! Ja ma ei ole sugugi pahane selle üle, et mul võimalik on, seda teile nüüd seas ütelda. (Kõvasti.) Ja, ma olen palju kannatanud!
Renat. Ilma et seda märgata oli.
Raoul. Ilma et seda märgata oli. Ja, see oli minu uhkus! Mis oleksin ma ka pidanud tegema? Teie valjuse üle kaebama, õhkama? Nii on need naesed! Teie ei tahtnud minust midagi teada ja mina oleksin pidanud ilmale selja pööramã. Et ma seda aga ei võinud, siis katsusin ma teid unustada, neid sidemeid maha raputada —
Renat. Seda tegite teie kaunis sagedasti.
Raoul. Ja, väga sagedasti, sellepärast et teie mind tagasi tõukasite.

Renat. See ei olnud ometi mõjuw põh=
jus, te oleksite wõinud ju —
Raoul. O, mulle oli ühest korrast kül=
lalt!
Renat. Teie kestwusele.
Raoul. Ei, minu omale.
Renat. Ma ei saa teist aru.
Raoul. Teie olete liiga rikas, tädi.
Renat. Sellepärast siis?
Raoul (läheb soojemaks, mida kauemini
ta räägib). Ja teie peene tundmine oleks
sellest pidanud aru saama, ja oleks
wõinud minu armastuse suurust minu
waikimise ja tagasihoidmise järele
hinnata. Teie ei ole mitte ainult ainukene
ja õige naene, kes mulle elus wastu on
juhtunud, teie olete ka esimene, keda ma
nägin! Ja ma olin seekord üheksa=
teistkümne aastane! Koolipoiss!
Mõtelge ometi selle häwituse pääle mi=
nu rinnas! O ja, ma armastasin
teid, ma ei mõistnud aga seda teile
ütelda, ära seletada, teile oma südant
awada. Selle asemel ulatasin ma teile

ilma sõnalausumata oma käe. Teie ei saanud minust aru – seda pahem mulle – ja teile! Ja, ja, ka teile! Sest teie naesed lasete endid kõik viimaks armastuse adwokatidest, pühapäewa luuletajatest wõi meelitajatest ära petta.

Renat (ärritatult). Ja millest peame meie ära tundma, et need, kes meid armastawad, mitte adwokadid, luuletajad, wõi meelitajad ei ole?

Raoul. Teie pilkate!

Renat. Wast sellest, et nad rõõmsad ja terwed on, et nad meile oma hullud tembud ära jutustawad ja et nad teistega abielusse astuwad?

Raoul. Mis see tõendab?

Renat (wäga ärritatud). Millest siis; millest? See on ometi waewawäärt, et seda teada saada? Missugust kindlustust pakute teie meile? Ma ei räägi ungugi teie armastusest, waid teie truudusest! Missuguseid kindlustusi annate teie meile?

Raoul. Missuguseid kindlustusi?!

Renat. O! Meie nõuame neid oma teenritelt ja see on küll kõige wähem, mida meie oma isandatelt nõuda wõime! — Aga ei! teie ei räägi ja meie peame teid uskuma — teie ei nuta ja meie peame teid kahetsema! Kas teie ei ütelnud mulle, et teie armastate! Ah! Teie olite kartlik? Siis ei armastanud teie!

Raoul. Lubage —

Renat. Ah! Teie olite tagasihoidlik; — Siis ei armastanud te! — Teie olite uhke? — Siis ei armastanud teie!

Raoul. Aga laske mind ometi —

Renat. Ah! Teie tahate unustada? — Teie tahate ühe teisega abielusse heita? — Teie ei armasta enam? — Siis ei ole teie armastanud, siis ei ole teie ialgi armastanud!

Raoul (wihaselt). Mina ei ole armastanud!

Renat (wihaselt). Ei, ei ja ei! Ja ma nõuan teilt —

Raoul (täis wiha). Teie nõuate minult?!

Olgu siis! Mina armastan teid ikka
weel!

Renat (täis wiha). Teie?!

Raoul (niisama). Ja! Mina armastan
teid ikka weel! Ah! ja ma olen teid
ikka armastanud ja ma olen ainult
teid armastanud!

Renat (niisama). Teie julgete!

Raoul (niisama). Mina, mina julgen,
ja, ma julgen!

Renat. Mis see kõik peab tähendama?

Raoul. Ja mitte ainult armastanud,
ma olen teid jumaldanud! Ma ütlen
teile, et teie sellest põrmugi aru ei
saa — põrmugi! Teie ei tunne mehi!
Ei ole ainukestgi, mina olen see, kes
seda tõendab, kes mitte südame sala=
jamas kambris oma paleust, oma
pühadust ei warjaks! Üks idealne,
nõidus olewus, mälestustest wõi une=
näost tekkinud, üks wõimata olewus,
mis te tahate, aga ainukene, keda
ta usub, ainukene, kellele ta oma
terwe aunstuse, terwe armastuse, oma

püirita usu terwe jumaldamise pühendab! Ja see minu pühadus olete teie olnud!

Renat (imestades). Aga — Raoul?

Raoul (weel ikka pakane, aga aegamööda liigutatud saades). Ja teil elate minu rinnas ja saate sinna jääma — ja — minu õnnetuseks — igaweseks ajaks! O! ma ei ütle mitte, et ma sellepärast hukka lähen, wõi et ma ennast surman! Seda ütlewad ju ainult tõsised inimesed! Mina aga, keda tõsiseks ei tule pidada, mina, kes ma ainult labane, igapäewane inimene olen, mina elan edasi, ma saan muudest asjadest rääkima, ma heidan abielusse ja saan palju lapsi! — Ja! Ja! — Ainult — ainult — (muutud häälega.) Ah! tädi, mispärast olite teie nii halastamata minu wastu?

Renat (liigutatult). Aga — Raoul — ma ei tea mitte — see on ometi ainult nali, eks ole?

Raoul. Nali? (wõtab tema käe ja paneb

oma näo juurde) Siin! tunnete teie minu kiretuld?

Renat. Raoul! Mu Raoul!

Raoul. Ah! viimaks ometi! mu armastatud naene!

10. etendus.

Endised. Antoinette.

Antoinette (õrnalt). Kas võib lähemale tulla?

Renat. Toinon!

Raoul. Teie olete!

Antoinette. Ja, mina olen! Hahaha! Kui naljakas te välja näete!

Renat. Sa olid ometi —

Antoinette. Ma olin — hahaha! — Mis on siis juhtunud? Ma käisin oma vastust ära viimas.

Renat. Oma vastust?

Antoinette. Nu ja, minu vastust härra Gilet'le — teie teate ju, mis ma temale veel täna õhtu pidin andma. Hahaha! midagi peab kindlasti juhtunud olema!

Renat. Ja mis-sa wastasid temale?
Raoul. Noh?
Antoinette. Ma jaatasin!
Renat. Sa wõtsid wastu?
Antoinette. Ma olen proua adwokat Gilit! Teil oli õigus, ta on tubli mees! Ja nüüd, armas ristiema, ütelge teie niisamati ja —
Renat. Ah, sa kuulasid siis ometi salaja?
Antoinette. Ja, natukene — ainult hakatuses — aga mul ei olnud tõepoolest tarwis salaja kuulata, et teist aru saada. (Teda Raouli poole surudes.) Sääl — sääl!
Renat (Raoulile). Tõepoolest, Raoul, ma ei saa emast koguda, mu mõistus ei ole weel selge.
Raoul. See on see sütitaw sõbe, armas tädi, armastatud naene!
Antoinette (teda armastusega waadates). Minu armas, armas ristiema!

(Lõpp.)